

Nr 21.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bestridande av vissa av inträffade eldsvådor inom Vaxholms och Älvsborgs fästningar föranledda kostnader; given Stockholms slott den 26 september 1919.

Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att för bestridande av kostnader, som föranletts av under maj och juni månader år 1919 inträffade eldsvådor inom Vaxholms och Älvsborgs fästningar, må från det å 1919 års stat uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter utgå ett belopp av 497,500 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Erik Palmstierna.

*Utdrag av protokollet över sjöförvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 26 september 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet friherre Palmstierna anförde härefter följande.

Under innevarande år hava tvenne eldsvådor inträffat inom kustfästningarna, nämligen dels den 22 maj å Vaxholms fort inom Vaxholms fästning och dels den 18 juni i kanslihuset å Nya varvet inom Älvsborgs fästning. Vid båda dessa tillfällen hava skador uppstått å byggnader samt materiel skadats eller förstörts; och har marinförvaltningen med anledning härav i skrivelser den 19 och 31 juli samt den 9 och 22 augusti innevarande år gjort framställningar om anvisande av medel till reparationer av byggnader samt för iståndsättande av skadad eller ersättande av förstörd materiel.

Innan jag redogör för marinförvaltningens berörda framställningar, vill jag erinra, att Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 24 sistlidna

juli medgivit, att för provisoriskt iståndsättande efter eldsvådan den 18 sistlidna juni av kauslihuset å Nya varvet finge användas ett belopp av högst 63,000 kronor, att utgå av det å 1919 års stat uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. I det kostnadsförslag, som låg till grund för denna medelsanvisning, hade upptagits endast vad som befunnits nödvändigt för att hindra byggnaden att taga skada genom väderlekens inverkan ävensom för att bereda möjlighet för kommandants- och depå-expeditionerna att inom rimlig tid återinflytta i förutvarande lokaler.

Beträffande eldsvådan inom *Vaxholms fästning* avse marinförvaltningens förutnämnda framställningar anvisande av medel till:

Marinförvaltningens skrivelser den 19 och 31 juli samt den 9 och 22 augusti 1919.

1) reparation av östra linjen och södra donjonen å Vaxholms fort, för vilket arbete beräknats ett belopp av 104,000 kronor;

2) ersättning till värnpliktiga för dem tillhöriga civila beklädnads-persedlar, vilka emottagits till förvar i kronans förråd, med ett belopp av 3,770 kronor 50 öre; samt

3) ersättning för beklädnads-persedlar, tillhöriga personer, som deltagit i eldsläckningsarbetet, med ett belopp av 1,458 kronor.

I fråga om det under 1) upptagna beloppet av 104,000 kronor har marinförvaltningen i skrivelsen den 31 sistlidna juli anfört följande.

Kommandanten i Vaxholms fästning hade i skrivelse till ämbetsverket den 23 sistlidna juli anmält, att vid eldsvådan å Vaxholmen de ovanför vallgångarna å Vaxholms fort belägna vindsvåningarna å östra linjen och södra donjonen avbränts helt och hållet, under det att den å östra donjonen befintliga vindsvåningen beträffande såväl tak som väggar avsevärt skadats. Vidare hade kommandanten anfört, att sistnämnda vindöverbyggnad sedermera helt reparerats och återställt i sitt förutvarande skick, under det att å östra linjen och södra donjonen endast mindre, provisoriska arbeten, avseende regnvattens undanförande från vallgången och bestående huvudsakligen av cementgjutning och asfalttjärstrykning, blivit utförda. Dessa arbeten, som möjligen sommartiden kunde hjälpligt, om ock ej fullständigt, förhindra regnvattnets nedträngande i den mellan den övre tegelbeläggningen, utförd såsom en brandbotten, och undervarande valv liggande jord- och grusfyllningen och från denna ned genom valv och murar till underliggande lokaler, kunde dock med visshet angivas såsom otillräckliga vid långvarig nederbörd och under den kalla årstiden, då snö täckte vallgången, som ej alltid kunde påräknas hållas renskottad, och snön växelvis påverkades av blidväder och köld. Det måste därför anses såsom oundgängligen nödvändigt att över vallgången å östra linjen och södra donjonen uppföra ett yttertak med tillhörande

väggar. Att utföra ett så vidlyftigt arbete provisoriskt syntes med hänsyn till ändock därmed förenade höga kostnader synnerligen olämpligt, varför enligt kommandantens åsikt ett återuppförande på permanent sätt vore såväl mest betryggande för de dyrbara byggnadslängornas skyddande som även i längden billigast.

Genom skrivelse den 30 sistlidna maj hade marinförvaltningen hos arméförvaltningens fortifikationsdepartement gjort framställning om departementets medverkan för utarbetande av ritningar och förslag till en ändamålsenlig förläggning av Vaxholms kustartilleriregementes första bataljon, närmast med anledning av genom branden förorsakade skador och minskning av utrymme.

Departementets arkitekt, som avlagt besök å platsen och verkställt en del undersökningar och utredningar för förläggningsfrågans lösande, hade därvid uttryckligen förklarat, dels att han ansåge vattentaks uppförande med därtill hörande väggar före vinterns inbrott oundgängligen nödvändigt, dels att den gamla överbyggnadens återställande i förutvarande skick ej verkade hindrande på vindsvåningens anordnande såsom logementsvåning eller på annat sätt föregrepe den av honom omhänderhavda utredningen, dels slutligen att byggnadernas karaktär i övrigt fordrade ett återställande i förutvarande skick, varigenom hela byggnadsverkets karaktär av i viss mån historisk byggnad kunde bibehållas oförändrad, och förordade han därför livligt ett sådant återuppförande.

Kostnaderna härför hade i enlighet med uppgjort kostnadsförslag beräknats uppgå till 104,000 kronor, vilken summa dock genom försäljning av den takplåt från gamla taket, som ej vore användbar, torde kunna till någon del nedbringas.

Av de bättre plåtarna i gamla taket hade en del uppriktats och omklippts samt använts vid östra donjonens återtäckande, men hade detta visat sig vara ett besvärligt och dyrbart arbete, varjämte det utförda taket blivit mycket buckligt och för ögat mindre tilltalande. I kostnadsförslaget hade därför räknats med ny plåt.

I anslutning härtill hade kommandanten anhållit, att ämbetsverket ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om medels anvisande för berörda byggnadsarbete och om tillstånd att för tids vinnande få av omhänderhavande medel till framtida ersättning förskjuta därav förorsakade kostnader.

För egen del har marinförvaltningen, under åberopande av de skäl, som av bemälda kommandant sålunda anförts, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att för reparation och återtäckande av östra linjen och

södra donjonen å Vaxholms fort i enlighet med oförmälda kostnadsförslag ett belopp av 104,000 kronor måtte få av ämbetsverket förskjutas av omhänderhavande medel för att inom årets utgång, eventuellt i samband med andra av eldsvådan förorsakade utgifter, varom marinförvaltningen torde i sinom tid få göra särskild framställning, anmälas till ersättande av det vid sidan av huvudtitlarna uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Med avseende å det under 2) här ovan angivna beloppet av 3,770 kronor 50 öre har marinförvaltningen i skrivelsen den 31 sistlidna juli meddelat, att chefen för Vaxholms kustartilleriregemente hos ämbetsverket anhållit om anvisande av nämnda summa såsom ersättning till 16 värnpliktiga för dem tillhöriga civila beklädnadspersedlar, som blivit innebrända å kompaniernas rustkammare vid branden å Vaxholmen, därvid regementschefen tillika anmält, att ersättningskraven blivit granskade av kompanicheferna och befunnits skäliga; och har marinförvaltningen i berörda skrivelse, då det syntes vara överensstämmande med billighet och rättvisa, att staten hölle dessa värnpliktiga skadeslösa för förlusten av ifrågavarande persedlar, vilka emottagits till förvar i kronans förråd, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att såsom ersättning till värnpliktiga för dem tillhörande, vid branden å Vaxholmen förstörda civila kläder ett belopp av 3,770 kronor 50 öre måtte få av ämbetsverket förskjutas av omhänderhavande medel för att inom årets utgång i samband med andra av eldsvådan förorsakade utgifter anmälas till ersättande av nyssnämnda anslag till oförutsedda utgifter.

Beträffande det under 3) här ovan upptagna beloppet av 1,458 kronor har marinförvaltningen i skrivelsen den 9 sistlidna augusti anmält, att chefen för Vaxholms kustartilleriregemente till ämbetsverket överlämnat framställningar om ersättning för brandskadade beklädnadspersedlar med följande belopp:

från kaptenen W. Runo	kronor	20: —
» marinintendenten av 1:a graden S. Gynther	»	450: —
» fänriken E. Sundholm	»	510: —
» kaptenen vid fortifikationen G. Hedrén	»	35: —
» fänriken vid fortifikationen G. Ödman	»	300: —
» löjtnanten vid Vaxholms grenadjärregemente R. Rydberg	»	105: —
» Vaxholms stads brandchef C. F. Steenbäck för kaelugnsmakaren Leiding samt arbetarna Eriksson och Karlsson	»	38: —

Summa kronor 1,458: —

I infortrat yttrande hade kommandanten i Vaxholms fästning vitsordat, att samtliga ovannämnda personer deltagit i släckningen av branden å Vaxholmen samt att skadorna å persedlarna värderats av sakkunniga, varför kommandanten ansett ersättningsanspråken berättigade.

Då marinförvaltningen funne skäligt, att nämnda personer hölles skadeslösa för ifrågavarande förluster, har ämbetsverket hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att såsom ersättning till angivna personer för beklädnadspersedlar, som skadats vid branden å Vaxholmen, måtte få utgå ett belopp av tillhoppa 1,458 kronor, att av ämbetsverket förskjutas av omhänderhavande medel för att inom årets utgång i samband med andra av eldsvådan förorsakade utgifter anmälas till ersättande av förutnämnda anslag till oförutsedda utgifter.

Beträffande eldsvådan inom *Älvsborgs fästning* avse marinförvaltningens framställningar anvisande av medel för reparation av skadad eller ersättning för förstörd materiel med tillhoppa 39,485 kronor 80 öre jämte gottgörelse till Göteborgs stads brandkår för deltagande i eldsläckningsarbetet med 800 kronor.

I skrivelsen den 19 sistlidna juli har marinförvaltningen i sådant avseende meddelat, att kommandanten i Älvsborgs fästning till ämbetsverket överlämnat förteckning å den materiel m. m., som skadats eller förstörts vid eldsvådan å Nya varvet, jämte ungefärlig beräkning å kostnaderna för materielens reparation eller komplettering, vilka kostnader upptagits till 10,802 kronor 80 öre. Tillika hade kommandanten anmält, att kostnadsuppgift beträffande den skada, som uppstått å handvapenförrådet, ännu ej kunnat lämnas, emedan denna materiel för närvarande undersöktes vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori och flottans varv i Karlskrona för utrönande av möjligheterna för dess iståndsättande.

Enligt av kommandanten under hand inhämtad uppgift skulle, intill dess den genom branden förstörda gudstjänstlokalen i kanslihuset å Nya varvet kunde tagas i anspråk eller annan gudstjänstlokal inredas, kunna anstå med anskaffning dels av kyrkoinventarier till ett beräknat värde av 6,067 kronor och dels av böcker, avsedda för användning i gudstjänstlokalen, till ett beräknat värde av 250 kronor.

Den anskaffning, som för att tjänsten skulle kunna behörigen upprätthållas nu måste ske, betingade sålunda en kostnad av 10,802 kronor 80 öre — $(6,067 + 250)$ 4,485 kronor 80 öre.

Marinförvaltningen har fördenskull hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att för reparation och komplettering av å Nya varvet brandskadad materiel m. m. ett belopp av 4,485 kronor 80 öre måtte få

av ämbetsverket förskjutas av omhänderhavande medel för att inom årets utgång anmälas till ersättning i enahanda ordning, som förut föreslagits.

Vidare har marinförvaltningen i skrivelsen den 22 sistlidna augusti 1919 meddelat att, sedan den undersökning beträffande handvapenförrådet, som omnämnts i skrivelsen den 19 sistlidna juli, blivit avslutad, kostnaderna för reparation av skadad samt ersättning av förkommen materiel i detta förråd upptagits till 35,000 kronor. Tillika har ämbetsverket anmält, att kostnaden för Göteborgs stads brandkårs deltagande i eldsläckningsarbetet uppginge till ett belopp av 800 kronor ävensom att vid eldsläckningsarbetet förbrukats vatten till värde av omkring 1,000 kronor. Beträffande sistnämnda post hade emellertid kommandanten i Älvsborgs fästning meddelat, att han hos Göteborgs vattenledningsverk anhållit om befrielse från ersättningsskyldighet, varå emellertid svar ännu icke ingått; och har ämbetsverket på grund härav gjort framställning om täckande i den ordning, som förut nämnts, av ett sammanlagt belopp av 35,800 kronor.

Då av marinförvaltningens förenämnda skrivelser framginge, dels att vid eldsvådan å Vaxholmen den å östra donjonen å Vaxholms fort befintliga vindsvåningen beträffande såväl tak som väggar avsevärt skadats, utan att ersättning för dessa skadors avhjälpande av ämbetsverket begärts i samband med övriga krav å anvisande av medel med anledning av denna eldsvåda, dels ock att jämväl andra av omförmälda eldsvådor förorsakade utgifter, för vilkas bestridande medel icke av ämbetsverket äskats, eventuellt kunde uppstå, anmodade jag genom ämbetskrivelse den 30 sistlidna augusti marinförvaltningen att verkställa utredning rörande samtliga de ytterligare belopp, vilka med anledning av ifrågavarande eldsvådor erfordrades till täckande av kostnader för byggnadsreparationer eller andra åtgärder och som icke kunde utgå av för ämbetsverket tillgängliga medel. Därjämte anmodades marinförvaltningen att överlämna protokoll över de undersökningar, som verkställts rörande uppkomsten av ifrågavarande eldsvådor, eller andra förefintliga handlingar för bedömande av frågan, huruvida någon kunde anses vållande därtill.

Till svar härå har marinförvaltningen, med överlämnande av från kommandanterna i Vaxholms och Älvsborgs fästningar samt cheferna för Vaxholms kustartilleriregemente och Älvsborgs kustartillerikår inford-

Departements-
chefens
ämbetskrivelse den 30
augusti 1919.

Marinförvaltningens
skrivelse den
17 september
1919.

rade utredningar, den 17 innevarande september avgivit yttrande i ärendet.

Av de sålunda inkomna handlingarna inhämtas huvudsakligen följande.

Beträffande eldsvådan inom *Vaxholms fästning* borde till det belopp av 104,000 kronor, som i skrivelsen den 31 sistlidna juli äskats för reparation och återställande av östra linjen och södra donjonen å Vaxholms fort, läggas kostnaderna dels för förutnämnda provisoriska arbeten å nämnda linje och donjon, dels för reparationsarbeten för återställande av vindsvåningen å östra donjonen i sitt förutvarande skick, och dels för uppmontering av ett nytt kasernur å östra linjen. Kostnaderna för oförmälda arbeten, vilka förskotterats av anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, hade uppgått till sammanlagt 7,500 kronor, varjämte för uppmontering av nämnda kasernur beräknats 1,500 kronor, sålunda tillhopa 9,000 kronor. Häri vore emellertid ej inbegripna kostnaderna för inredning av de avbrända vindsvåningarna, enär frågan om dessa våningars inredning sammanhänge med ifrågasatt förändrad förläggning av Vaxholms kustartilleriregementes första bataljon och förväntades kunna föreläggas först 1920 års riksdag.

Vidare hade chefen för Vaxholms kustartilleriregemente i skrivelsen den 22 nästlidna augusti, med överlämnande av undersökningsprotokoll beträffande vid eldsvådan förstörd materiel m. m., angivit härför erforderlig ersättning på följande sätt:

för kaserninventarier	kronor	9,827: 45
» materiel, tillhörande handvapenförrådet	»	8,485: 83
» diverse övningsmateriel	»	9,085: 55
» utrustningspersedlar	»	5,164: 75
» beklädnadspersedlar för stammen	»	354,021: 92
» » » värnpliktiga	»	18,763: 93
» effekter från persedelförrådet	»	29,209: 13
» försöksuniformspersedlar	»	279: —
	<hr/>	
	Summa kronor	434,837: 56

Från sistnämnda belopp borde emellertid — enligt vad marinförvaltningen anfört — avräknas dels 1,500 kronor för anskaffning av ett kasernur, som inräknats i summan för kaserninventarier och vilken,

på sätt förut nämnts, upptagits bland kostnaderna för byggnadernas reparation, dels 279 kronor för försöksuniformspersedlar, för vilka ersättning ej behövde beredas, enär försöken med ny uniform vid kustartilleriet numera avslutats. Den sålunda minskade summan utgjorde 433,058 kronor 56 öre.

Dessutom hade chefen för Vaxholms kustartilleriregemente i skriftelse den 15 innevarande september uppgivit en ytterligare kostnad av 1,700 kronor 97 öre för anskaffning av vid eldsvådan förstörda maskiner m. m. till beklädnadsverkstäderna, vilket belopp vid regementet bokförts å beklädnadsförrådets för stammen titel. Hela värdet av vid branden å Vaxholmen förstörda, kronan tillhöriga effekter beräknades sålunda uppgå till (433,058 kronor 56 öre + 1,700 kronor 97 öre) 434,759 kronor 53 öre. Härtill kom de i marinförvaltningens skrivelser den 31 juli och den 9 augusti angivna beloppen, 3,770 kronor 50 öre för civila beklädnadspersedlar, tillhöriga värnpliktiga, och 1,458 kronor för beklädnadspersedlar, tillhöriga personer, som deltagit i eldsläckningsarbetet.

Med avseende å eldsvådan inom *Älvsborgs fästning* skulle, utöver det genom förutnämnda nådiga brev den 24 sistlidna juli till marinförvaltningens disposition ställda beloppet av 63,000 kronor, enligt ett av kommandanten i Vaxholms fästning den 4 innevarande september överlämnat kostnadsförslag erfordras ett ytterligare belopp av 107,000 kronor för kanslihusets fullständiga återställande.

Kommandanten i *Älvsborgs fästning* och chefen för *Älvsborgs kustartillerikår* hade i skrivelser den 8 och 15 innevarande september anmält att, utöver vad i det föregående angivits, några medel icke vore erforderliga för iståndsättande av skadad eller ersättning för förstörd materiel.

En sammanställning av de sålunda lämnade uppgifterna gåve vid handen, att de belopp, vilka erfordrades till täckande av kostnader för byggnadsreparationer och andra åtgärder med anledning av omförmälda eldsvådor, utgjorde:

för eldsvådan inom *Vaxholms fästning*:

till reparation av byggnader	kronor 113,000: —
» ersättning av materiel m. m. »	434,759: 53
» ersättning för civila beklädnadspersedlar, tillhöriga värnpliktiga	» 3,770: 50
» ersättning för beklädnadspersedlar, tillhöriga personer, som deltagit i eldsläckningsarbetet	» 1,458: —
	<u>kronor 552,988: 03</u>

för eldsvådan inom *Älvsborgs fästning*:

till reparation av kanslihuset	kronor 107,000: —
» ersättning för materiel m. m. (med undantag av kyrkoinventarier m. m.)	» 4,485: 80
» reparation m. m. av handvapen	» 35,000: —
» ersättning åt Göteborgs stads brandkår	» 800: —
	<u>kronor 147,285: 80</u>
	Summa kronor 700,273: 83

I sin berörda skrivelse den 17 innevarande september har marinförvaltningen hemställt, att proposition måtte framläggas till den nu samlade urtima riksdagen om beviljande av det sålunda erforderliga beloppet, i avrundat tal 700,300 kronor.

Beträffande orsakerna till ifrågavarande eldsvådor inhämtas av protokoll över hållna förhör, att dessa orsaker därvid icke kunnat utrönas. Vid sammanträde med regementskrigsrätten vid Älvsborgs kustartillerikår den 5 nästlidna augusti har, enligt vad det därvid förda protokollet giver vid handen, krigsfiskalen icke framställt något yrkande. Regementskrigsrättens vid Vaxholms kustartilleriregemente protokoll i ärendet äro ännu icke tillgängliga, men, enligt vad jag inhämtat, lärer något yrkande från krigsfiskalens sida icke heller komma att i detta ärende framställas.

Departements-
chefens
yttrande.

Såsom av det förut sagda framgår, hava genom oförmälda eldsvådor å Vaxholms fort inom Vaxholms fästning samt å Nya varvet inom Älvsborgs fästning avsevärda skador uppstått å byggnader, varjämte

materiel i stor omfattning skadats eller förstörts. Vad de skadade byggnaderna beträffar, hava för erforderliga reparationsarbeten å den till östra donjonen å Vaxholms fort hörande vindsvåningen, vilken ej avbränts men till tak och väggar skadats, samt för vissa provisoriska arbeten å den helt avbrända vindsvåningen till östra linjen och södra donjonen å samma fort av anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel förskotterats ett sammanlagt belopp av 7,500 kronor. Det kostnadsförslag, som nu föreligger för ett fullständigt återställande i förutvarande skick av östra linjen och södra donjonen, upptager en ytterligare summa av 104,000 kronor. Härtill kommer ett belopp av 1,500 kronor för uppmontering av ett nytt kasernur å östra linjen. Samtliga av eldsvådan å Vaxholms fort föranledda kostnader för byggnadsreparationer uppgå alltså till (7,500 + 104,000 + 1,500) 113,000 kronor.

Vid besök å platsen har jag gjort mig förvissad om, att reparation av östra linjen och södra donjonen måste så skyndsamt ske kan verkställas, därest icke byggnaden skall taga ytterligare skada. Redan nu har bristen på tillräckligt skydd vållat regnvattens nedträngande i underliggande våning m. m. Jag anser därför, att reparationsarbetet bör påbörjas redan under innevarande års höst. I likhet med marinförvaltningen finner jag ock, att detta arbete bör äga rum på ett permanent sätt. Därest arbetet för det närvarande skulle utföras allenast provisoriskt, komme härav att förorsakas avsevärt ökade kostnader. Ur estetisk synpunkt måste därjämte ett återställande av den i viss mån historiska byggnaden i förutvarande skick, varigenom överensstämmelse med den mitt emot liggande västra linjen och byggnadsverket i dess helhet åstadkommes, anses påkallat. Byggnadsarbetets utförande enligt det nu föreliggande förslaget kommer ej heller att föregripa frågan om vindsvåningarnas blivande användning. Såsom förut nämnts, pågår för närvarande utredning rörande förändrad förläggning av Vaxholms kustartilleriregementes första bataljon. Vare sig de ifrågavarande vindsvåningarna anses för framtiden böra tagas i anspråk för manskapsförläggning — varigenom de i underliggande våningar belägna, ur hygienisk synpunkt olämpliga lokalerna icke längre skulle begagnas såsom logement — eller annan användning skulle befinnas mera ändamålsenlig, låter sig detta göra utan hinder därav, att arbetet nu utföres i enlighet med förevarande förslag.

I det föregående har omnämnts, att Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 24 sistlidna juli av det å 1919 års stat uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter anvisat ett belopp av högst 63,000

kronor till provisoriskt iståndsättande av det vid eldsvådan å Nya varvet skadade kanslihuset. Denna åtgärd var oundgängligen påkallad för att förhindra, att byggnaden efter branden skulle ytterligare skadas. För kanslihusets fullständiga iståndsättande skulle enligt nu uppgjort kostnadsförslag erfordras ett ytterligare belopp av 107,000 kronor.

Den betydande summa av tillhoppa 170,000 kronor, vartill kostnaderna för ett fullständigt återställande i förutvarande skick av kanslihuset å Nya varvet sålunda beräknats uppgå, är beroende av den stora omfattning, som den därstädes timade eldsvådan antagit. Något uppskov med ifrågavarande arbetens slutförande lärer ej lämpligen böra äga rum, då det för tjänstens behöriga upprätthållande är av betydelse, att kommentants- och örlogsdepå- m. fl. expeditioner, vilkas lokaler berörts av eldsvådan, sättas i fullt färdigt skick. Därjämte är att märka, att man vid uppgörandet av det kostnadsförslag, som nu föreligger för kanslihusets fullständiga iståndsättande, utgått från, att detta arbete skulle verkställas i omedelbar anslutning till det genom berörda nådiga brev den 24 sistlidna juli anbefallda provisoriska reparationsarbetet, varigenom naturligen en del kostnader kunnat inbesparas.

I fråga om det belopp, tillhoppa (113,000+107,000) 220,000 kronor, som nu äskats för reparationer av vid ifrågavarande eldsvådor skadade byggnader, har jag icke någon annan erinran att framställa än att, då i kostnadsförslaget rörande reparationsarbetena å kanslihuset å Nya varvet upptagits en summa av 30,000 kronor för inredning av den därstädes inrymda gudstjänstlokalen, men frågan om denna lokals blivande användning synes böra tills vidare hållas öppen, sistnämnda summa nu icke bör medräknas. Förutnämnda belopp, 220,000 kronor, bör alltså minskas med 30,000 kronor till 190,000 kronor.

Då staten enligt gängse praxis är sin egen försäkringsgivare samt någon ersättningsskyldighet, såvitt hittills kunnat utrönas, icke åligger enskild person, lära ifrågavarande kostnader böra bestridas av statsmedel. Med hänsyn till den förut omnämnda brådskande beskaffenheten av berörda reparationsarbeten, vilka givetvis icke kunna bekostas av vederbörande ordinarie anslag, anser jag mig böra underställa ärendet den nu samlade urtima riksdagen.

Beträffande beräkningen av värdet å den *materiel*, som vid oförmälda tillfällen skadats eller förstörts, har jag icke funnit anledning till anmärkning, varför även de kostnader, som i sådant hänseende uppkommit, torde av nyss angivna skäl böra gäldas av statsverket. Härvid har jag uppmärksammat, att bland ifrågavarande kostnader, såvitt angår Vaxholms fästning,

upptagits dels beklädnadspersedlar för stammen till ett belopp av 354,021 kronor 92 öre och dels sådana persedlar för värnpliktiga med 18,763 kronor 93 öre. En ersättning till vederbörande förråd av det sålunda upptagna värdet av förstörda beklädnadspersedlar synes i och för sig påkallad. Med hänsyn till den förestående revisionen av vårt försvarsväsende i dess helhet och de inskränkningar i försvarsanstalterna, vartill denna revision kan leda, torde emellertid en reduktion beträffande ifrågavarande ersättning lämpligen kunna tills vidare vidtagas. Denna reduktion bör dock, såvitt beklädnadsförrådet för stammen angår, enligt min mening icke omfatta större belopp än vad som överskjuter 200,000 kronor, enär, enligt vad jag inhämtat, den allra största delen av detta förråd blivit vid branden förstörd samt följaktligen, därest ej ett rörelsekapital av tillräcklig storlek tillföres förrådet, förskottsvägen måste anlitas för att erforderlig beklädnad skall kunna tillhandahållas stampersonalen. Däremot torde hinder ej möta att för närvarande bortse från hela det mindre belopp av 18,763 kronor 93 öre, som upptagits såsom ersättning till beklädnadsförrådet för värnpliktiga.

Det synes mig riktigt och lämpligt, att i samband med äskande hos den nu samlade urtima riksdagen av medel för reparationsarbeten å vid ifrågavarande eldsvådor skadade byggnader även begäres täckning — med ovan angiven reduktion — för den därvid skadade och förstörda materielen, helst som vederbörande ordinarie anslag icke lämna tillgång till bestridande av ifrågavarande kostnader.

Det belopp av 800 kronor, som upptagits såsom ersättning till Göteborgs stads brandkår för deltagande i eldsläckningsarbetet vid branden å Nya varvet och varemot jag icke har någon erinran att framställa, torde ock nu bära medtagas.

På grund av vad sålunda anförts bör enligt min mening den i det föregående (sid. 10) upptagna sammanställningen av här ifrågavarande kostnader, vilken slutar å ett belopp av 700,273 kronor 83 öre, minskas med 30,000 kronor + (354,021 kronor 92 öre—200,000 kronor) 154,021 kronor 92 öre + 18,763 kronor 93 öre eller tillhopa 202,785 kronor 85 öre. Den summa, som nu lärer bära av riksdagen äskas, utgör alltså 700,273 kronor 83 öre — 202,785 kronor 85 öre eller i avrundat tal 497,500 kronor.

Då någon extra tilläggsstat till 1919 års riksstat icke är avsedd att framläggas till den nu samlade urtima riksdagen, har jag ej funnit annan utväg för tillgodoseende av föreliggande, oundgängliga medelsbehov än att hänskjuta ärendet till riksdagen i den form, att med-

givande av riksdagen begäres att för omförmälda ändamål få anlita det å 1919 års stat uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att för bestridande av kostnader, som föranletts av under maj och juni månader år 1919 inträffade eldsvådor inom Vaxholms och Älvsborgs fästningar, må från det å 1919 års stat uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter utgå ett belopp av 497,500 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Tor Ericsson-Ärje.